

Št. Ivanu je zbolelo 4 goved, dvoje jih je poginilo, ostale so pobili, — v Torčecu jih je zbolelo 53, 33 poginilo, 10 ozdravelo, 10 bolnih so končno pobili. V vsem skupaj ste zgubile Hrvaška in Slavenska dosihmal 6034 goved, — bolnih je ostalo (po tem dopisu) še 17.

Slovensko slovstvo.

Vabilo na naročbo „Lade“.

Nemila smrt, ki nam je prerano vzela Zadравskega (Ivana Vrbanu), pretila je tudi pokopati „Lado“, ki jo je rajni že tiskati dal. Mlad domoljub v Mariboru jo bode smrti otel, ako le nabere še nekoliko naročnikov; nabral jih je že čez 200. Prosil nas je tedaj, naj razglasimo vabilo in rečemo, da obseg beletristične knjige, oblika, tisk in papir: vse je krasno; kinčala jo bode podoba ruske pesnice Elizabete Kulmanove. Velja 80 nov. krajc. Naj brž brž pošlje naročnino, kdor jo želi, naravnost na čitavnico mariborsko ali pa, kdor je blizo v Ljubljani, naj se naroči v čitavnici ljubljanski in denar z imenom svojim izroči strežaju, pa saj do 25. t. m. Vredništvo.

Ozir po domovini.

Železna Kapla in njena okolica na spodnjem Koroškem.

Spisal Ozbalt Dullar, prost kmet v Remšeniku. *)

Ako, dragi popotnik, prideš do Sinče vesi, kjer ima železnica postajo, stopiš na cesto, ktera iz Velkovca drži proti jugu. Če vprašaš ondotne prebivavce, kam ta cesta pelja, odgovorijo ti „tentr v Kaplo“, to je, proti železni Kapli. Če potuješ naprej od Sinče vesi proti Dobrli vesi, imaš na desno in levo ravnine, in tako naprej od Dobrle vesi proti Goselni vesi in od Goselne vesi proti Šitari vesi. Tu pa imaš že na desno in levo male griče, s črnim gojzdom obraščene, in četrte ure od Dobrle vesi proti jugu vidiš v ravnini zrkalu podobno „Jezero“, kake dve četrti ure dolgo in eno široko, in če storiš še nekoliko stopinj od Šitare vesi, prideš do neke gostilnice „Miklavec“ po imenu. Tukaj ti svetujem se oddahnuti; dobro ti bode postreženo. Če stopiš zopet na cesto, ktera te je sèm pripeljala, si koj pred mostom, ki drži čez vodo (Belo), ktera priteče od Železne Kaple. Tukaj ti je pogled zaprt. Pred seboj vidiš le visoke gore, ktere držijo od izhoda proti zahodu; dve uri od ondot v izhodu je visoka gora „Peča“ v zahodu pa „Obir“ — slovite zavoljo svinčene rude. Ne bom ti, dragi prijatelj, na drobno popisoval dalje vsake stezice; idi z menoj, da prideva do „Plavža“ g. J. Kompoša, kjer svinčeno rudo spuščajo. Ko čez

*) Mični ta popis nam je gospodar Ozbalt Dullar poslal s tem-le pisemcem: „Da milost najde moj slabi spisek, naj vam na kratko povem svoj življenjepis. Rodil sem se leta 1836 pri „Jezeru“. Moji starši niso bili premožni; ni mi bilo mogoče v mladosti šole obiskovati; moje opravilo bilo je čedo pasti; le sam po sebi sem se nekoliko brati naučil; v moji doraslosti mi je bil vojaški stan odločen; le tri leta sem služil; tu mi je bila lepa prilika, da sem se pisati naučil; hvala zato! Ne nosim ne visokega cilindra in ne oguljenega fraka, ampak le v kmečki klofeti polje obdelujem; v srci pa živo ljubezen do domovine imam: zatoraj kolikor mi kmečke opravila dopuščajo, jemljam pero v roko. Tako sem tudi ovi sestavek spisal. Večkrat bi „Novicam“, kterim se imam zahvaliti za vse, kar znam, rad kaj pisal; samo nauka sem potreben, ker sem samouk, da ne vem, kako bi pisal. Kar pa vem in znam, to vem po „Novicah“. — „Novice“ so radostne sprejele ta sestavek; tako vesele so ga, da samo to rečejo: Le veliko tacih Dularjev, ki marljivo zemljo obdelujejo, pa so verni sinovi matere svoje, in kmali bode bolj!

Vred.

most stopiva, se nama dolina stiskati začne, in tako ozka ti je, da je komaj poleg vode za cesto prostora. Tukaj pa enmalo postojiva, da ti pokažem spomina vredne reči starodavnih časov in pa naravske imenitosti. Koj tje čez most se vidi na levo nad cesto vislice, kterih dva zidana stebra še stojita, na desno sred vode na skali, pa majhen stolpič za strelni prah. Ogleduj zdaj na pol razsute trdnjave starodavnih časov, kajti vidi se še dandanašnji na desni, kakih šestdeset sežnjev visoko na skali „Tabor“, ktere zid ima še kacic deset čevljev visočine. Lahko bi ga prav na drobno mero popisal, pa vem, da bi le starinarje to mikalo, večine bravcev pa ne. Na levi strani je enmalo manj skalovito, toda zlo strmo, in tu se nahajajo trije tabori: prvi spodnji, kakih 25 sežnjev visoko nad vodó, je okrogel in zló zasut in zaraščen; srednji tik spodnjega napol razvaljen, zasut in obraščen je na štiri vogle; zgornji je kakih 20 sežnjev od srednjega.

Kakor zgodovina in ljudska pravica pripovedujeta, je spodej bil zid od ene do druge strani; na tadanji poti so bile obokane vrata, ktere, podobne sedanjim cerkvenim velikim vratom, so njega dni ob napadih zaperali; zgorej omenjeni zid je dolino zaperal. Ko je leta 1483 Turek v to dolino prihrul, so Kaplanci „Belo“ zaprli; ko se je pa Turčin v to tesnino navalil, so vodo odprli, in z višin po pečinah so skale nad-nj sprožili in ga tako zmagali. Oni zid je še do novejših časov stal, na vsaki strani vrat pa en „tabor“; leta 1825, ko so cesarsko cesto tod vravnali, so ta obok z enim tabarom vred podrli, drugoga pa pozneje, ko je bila cesta zopet predelana.

Ko skoz to sotesko prideš, se ti prec pogled razprostré; kmali zagledaš, v znožji peterih dolin v ravnini prav prijeten trg: to je železna Kapla. Le-ta kraj pa se zato tako imenuje — pripoveduje govoric — ker prvi tukajšnji naselniki bili so rudokopi, ki so rudo v ondotnih gorah kopali in od knapov temu kraju dali ime „kapla“. Da pa se Železna imenuje, ste zopet dve govorici: ena trdi, da so tadanji rudokopi sprva železno rudo kopali (sedaj le svinčeno kopljejo), druga pa pravi tako: Ko so Turka tukaj popolnoma potolkli, je z železnim pismom obljubo potrdil, da le-sem ga ne bode več. To poslednje za bolj verjetno trdijo. Kje se pa ovo „železno“ pismo nahaja, jez ne vem, če učeni gospodje ne vejo več.

(Dalje prihodnjič.)

Drobtinčica o pisavi lastnih imen.

Od Save 9. junija. v. — Nedavno je prosil g. kaplan Matevž Brečko za neko faro, in se je v molbenici podpisal „Matthäus Brečko“, kakor se res tudi njegovo ime glasi. Neki gospod pa je v imenu črki **B** in **č** izbrisal in namesti **B** postavil **W**, namesti **č** pa **tsch**, in pridjal opazko: „Vide Taufschein.“ — Ker se nekteri ljudje tako radi na Taufbuche in Taufscheine opérajó, bi pač radi znali: zakaj se tisti gospodje, kteri prepovedujejo lastne imena s slovenskim pravopisom pisati, dosledno ne držijo Taufbuchov? Rajni škof Anton Slomšek so v krstnih bukvah ponklanske fare zapisani: Anton Slamfheg, in vendar niso se nikdar podpisali Slamfheg, ampak Slomfhek, Slomschek, Slomſchek in Slomšek. Sedanji svitli škof so v krstnih bukvah svoje rojstne fare zapisani: Jakob Stepifhnig z bohoričico, — v šematizmu, ko so še bili klerik, stoji Stepifhñif, sedaj pa se podpisujejo: Stepifhñegg, Stepischnegg.

In tako bi mógli navesti še mnogo družih skušnj, ktere nam pričajo, da ne gré, se pozivljati na krstne bukve, kakor da bi one bile „regula sine exceptione.“

Ako tedaj po obilih skušnjah to nis o, je pač naravno in pravilno, da se slovenske lastne imena pišejo po slovenski pisavi.

Stare pripovedke slovenske.

Nabral na Dolenskem Fr. Peterlin.

Škratelj.

(Konec.)

Škratelj prebiva tudi v jamah, še celó v tacih najrajši, ki „nimajo dna.“ Enkrat so pasli pastirčki blizo neke jame in lučali so kamnje v njo. Kar naenkrat pride venkaj čeden deček v rudeči kapici in praša: „Kdo je mojemu fantku skledico ubil?“ Pastirčki vsi prestrašeni omolknejo, le neki že póstaren pastir odgovori pogumno, rekoč: „Ta le kozica je poskočila in kamenc v jamo brcnila.“ Neutegoma je morala iti ž njim v jamo. Pravijo tudi, ako bi bili kacega fanta pokazali, bi bil ravno tako storil ž njim. Od tistihmal se pastirji še vedno bojé v jamo kamnja metati.

Škratelj je tudi velik goljuf. Nekega dné gré zeló ubožen kmet vés objokan po hosti, pa sreča nekega lovca. Lovec praša kmeta: „Kako, da ste tako žalostni?“ „O, kaj bi ne bil — povzame kmet — zavoljo dolgov mi bojo hišo in grunt prodali; kaj potem počnem z otroci in ženo?“ Lovec pa mu pri teh besedah podá nekoliko denarja in reče: „Nate denarja, da poplačate dolgove svoje! H koncu leta pa vam donesem še en žakelj denarjev, ako le zveste, kako je meni imé.“ No — si misli kmet — ta bo pa že dobra! Za bližnjega lovca bom že zvedil. Ko pride domú, pové ženi, kaj se mu je pripetilo in vsi so bili veseli.

Živeli so več časa nečimerno domá, nihče se ni zmenil zaradi lovčevega imena. Tako preteče vés čas in le še tri dni je manjkalo do pogojenega dneva, ko ga bo ondašnji dobrotnik prašal za svoje imé. Zdaj še le mu v misel pride, kako bo zvedil ime neznanega lovca, ki je brž ko ne škratelj. Mož gré v ravno tisto hosto, kjer je pred letom srečal neznanega lovca. Ko pride v hosto, se spravi brž na visoko hojo ter dobro pazi, kaj bi vidil in slišal. Kar pride možicelj v rudeči obleki, zakuri ter skače okoli ognja in poje: „To je dobro, to je dobro, da kmetič ne vé, da je meni „birkmandeljč“ *) imé!“ „Dobro je“ — si misli kmet, gré domú ter pové, da je že zvedil, kako je imé škratelju, ki ga je unidan v podobi lovca srečal. Ko tretji dan napoči, pride škrat pod okno ter praša: „Kmetič, si li zvedil, kako je meni ime?“ Kmet v hiši pa odgovori: „Kaj za tacega birkmandeljca, kakor si ti, ne bom zvedil?“ Škratelj to slišati, vrže srdit obljubljeni denar skozi okno v hišo, tako zeló trdo, da se vsa hiša potrese, šipe v oknih se podrobijo in cel vogal hiše se odvalí. Skušali so sicer, ko so bogati bili, dozidati ta vogal, a kar so podnevi sezidali, jim je škrat ponoči podri; hiša je toraj vedno brez vogala v tisti spomin.

Národne stvari.

Odprto pismice visokočislani domorodkinji

L. Pesjak-ovi.

Poslala Ljubnikova z Gorenškega.

Vaše pismice me je navdalo z neizrekljivim veseljem. Lepa je svetu priča, da mila naša domovina vendar ni taka sirota, kakor marsikdo misli. Bog daj, da bi v srcih vseh Slovenk odmevalo pismice Vaše in zdramilo mlačne in zaspane matere naše, ki celó ne

vedó, kako obširen je obseg 4. zapovedi Božje! V naši okolici — bodi Bogu milo! — je dokaj dokaj tacih. Ne mislite, blaga gospá, da sodim preostro. Povem Vam le edino to, da se ne manjka učiteljc, ktere celó priprostim kmečkim deklinam silijo jezik ptuje kulture, namesti da bi jih s pomočjo blage matrne besede omikovale v mnozih vednostih, ki jih tudi ženska živo potrebuje. Oprostite tedaj, blaga domorodkinja, če rečem, da pismice Vaše bilo je prerahlo in prenežno; da bi zdramilo tako nemarnost, trebalo bi šumenja morskih valov in treska podnebnega, da bi gore se majale, in še je dvomljivo, ali bi se zbudilo, kar spava tako mrtvo spanje? Al to naj Vas ne straši! Le dramite s svojim duhom zaspanke; trkajte na njih duri. Ako Bog dá in sreča mila, začele se bojo odperati glasom domorodnim. In tako z Bogom, preljuba gospá!

Miroslavu odgovor.

Donesle šaljico

„Novice“ mi so,

Kako si ti zbiral

Skrbnó si ženó.

Pa žali me, da si

Se tiček že vjel;

Le vendar se nadjam,

Da bodeš še pel!

Ko brala, smejala

Sem res se na glas!

Če možki si zbira,

Zakaj pa ne jaz?

Jaz tudi bi rada

Možila se kdaj,

Pa ni ga in ni ga,

Da pelje me v raj!

Debelega nočem,

Je „beuf á la mode“;

Neroden še v hrami,

Predebel je sod!

In suhega še manj;

Zanj križa ne dam,

Ker kožo le v ričetu

Rada imam.

Premladega nočem,

Ker mi je preživ;

Ko mene privezal,

Bi druge lovil!

Prestarega še manj,

Da grela bi ga;

Na glavi vesela

Ne gledam snegá!

Prelepega nočem;

Že vsaka pové,

Da gledajo lepi

Le sebe možjé!

Pa grdega še manj,

Ne morem za to!

Kdor vrabce le plaši,

Pa mene ne bo!

Bogatega nočem,

Ker zlate roké

Nikolj ne veljajo

Nad zlato srcé!

Pa revnega še manj,

Je križ brez bogá!

Ljubezen brez kruha

Po vodi bi šla!

Učenega nočem,

Podnevu bi bral,

Zvečer bi zadremal,

Pa trdno zaspal!

Bedaka še najmanj!

Kdor nima glavé,

Ne vedel bi zame,

Še zase ne vé!

Velicega nočem,

Pri srcu mi ni,

Ker lahko jo kupim,

Če treba žrdí!

In majhnega še manj,

Zakaj pa? — Za to:

Ker paprk je paprk

In večí ne bo!

Sem sredne postave,

In zvest'ga srcá,

Le tacega téla

Za zdaj bi možá!

Prebrisane glave,

Te mora pa bit',

Če ne, v Mehikansko

Naj gré se solit'!

Pod palcem tud' nekaj

Ker to se že vé,

Da prazni žakljíči

Po konc' ne stojé!

Ne vem pa, kdo pelje,

Alj ne, me na dom:

Če srednji alj nihče,

Pisala ti bom.

Majarčičeva.

Deželni zbori.

Deželni zbor v Ljubljani.

V 21. in poslednji seji (15. aprila) je bil na vrsti službeni in domači red ljubljanske bolnice. Poročevalec Deschmann je pripovedoval, zakaj je novi odsek črtež deželnega odbora predrugačil, da je iz 111 paragrafov naredil jih samo 65. Rekel je, da je ta odsek imel 6 sej, v ktere je bil tudi na pomoč poklical c. k. penzijeniranega profesorja in bolniškega vodja g. dr. Čubra. Odseku se je zdelo posebno važno, da bi deželnemu odboru ostala oblast, ukrepati, in paziti na bólnico; da bi se pokorščina na tanko določila; da bi

*) Bergmännchen, gorski možicelj, divji mož.